

Մասին լրացրին 5 անգամ կը հրապարակուի լաբարը . 4 Օրաբերք եւ 1 Շարք բարերը :

Տարեկան դին .	Կ. Պօլսոյ համար	180
" " "	Հատուայց " "	16 Սէն
Վեցամետայ զին Կ. Պօլսոյ ,		90 Հրդ.
" " "	Հատուայց " "	5 Սէն
Իւրաքանչիւր բուռց զին		
շտաբաբերք		60 Բիր
Օրաբերք		20 "

Դուք գտցե՛ք լրագրաց համարի ծախ-
քը Խմբագրության բնան վրայ է:
Ծանուցանե՛ք տարբերակներում համար
3 ղր. երկու անգամի համար. 2 ղր.:
Լրագրաց վրա քերական համակ կամ որ
և՛ ինչե՛զ զորս բնան Լրագրակը: Տեղե-
կին պիտի ուղարկուի, եւ հանձնու ծախ-
քըն ալ ղրակովն վրայ է:

ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՅԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ 29 ՄԱՐՏ

PU.7.U.PU.4U.6

Ի ուրերուն նուազութիւնը զանա-
 զան զոյցներ երեւան երեւոյ ա-
 ռիթ կուտայ : Եւս կարգէն է զադ-
 ղիոյ Լատարիւ, եւ Խաւնդի մէջ զաշ-
 նակցութեան մը զորոյցները որոյ լա-
 տարութիւնը շատերէն կը ժխտուի,
 ըսոյց շատերն ալ բաւորովին անհիմն
 չեն համարիր : Եւս զի Լատարիւ
 Եւս զորոյցներուն պատճառ տուած
 են Սիօթէնցայի բրտախախտ դեռպան
 Տիւղոմի կոմիտի ետ կանչուիլը Փա-
 րիկի Սիօթէնցան դեռպան Պ. Ին-
 րայի Սիօթէնցա ուղեւորիլը եւ Խ-
 սախլոյ թագաւորին ու Լատարիոյ կայ-
 սեր մէջ տեղի ունեցած քաղաքախա-
 բու թիւնները :

ՏԼԱԳՈՒՄ ԿՈՄԱՆ ԽՈՒԼԻՆԻ
ԲՐՈՒՇԻՆԻ ԴԱՆՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԿԷՆ
ՆԱԿԱՏԱՄԱԾ ԸՂՄԱՐԼ՝ ԻՐ ԱԳՂԵՑԵՈՒԹԻՒ-
ՆԵՐՆ ԱՂ ԴՆԱՂՂԻՄԻԱՆ ԴԵՏԱՍԿԵՆԻՆ ՎՈՅՆ
ԼԱԾ ՀԱՄԱՐԱՐՈՒՄ ԿՐ ԴԵՐԱԳԱՆՏԵՐ,
ՈՒՍՈՒ ՄԱՀԱՆԱՆԱԿԱՆ ՀԷ ՈՐ ԱՆՈՐ ՎՈՒ-
ՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՂՂՂԻՆ ԿԱՍԿԱԾՆԵՐԸ
ԿԱՐԱՏԱՆԵՐՈՆ ՆԱԿԱՏԱԿԱՆ ԵՐԱԾ ԸՂՄԱՐ
ԼՆԱՐԻՆԻ ԵՆ ԽՈՒԼԻՆԻ ՎԵՀԱԿԱՆԱՅ
ՄԵՂ ԱՆԵՂ ՈՒՆԵԿԱԾ ԶԱՂԶԱՐԱՎԱՐՈՒ-
ԹԻՆՆԵՐՆԱՆ ԱՆԵՐԻ ԲԱՐՃՔ ՆԱՆԱԿՈՒ-
ԹԻՆ Մ՝ԱՂ ԿՐՆԱՆ ՈՒՆՆԱՅՂ, ԻՐԵՐԵ-
ՆԵԱՆ ԵՐԿՈՒ ՄԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԿԵՆԻՆ
ԹՆԱՄՈՒԹԵԱՆՆ ԴԵ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻԱՆ
ՎՈՐՈՒԵՐՈՒՆ : Ա ԻՐԹՈՐ—ԼԱՄԱՆՈՒԵՆ
ԹԱԳԱՐՈՐԸ, ՈՐ ՎՈՐԱՆԻՍԻՍԿԱ—ՀՈՒ-
ՄԵՂԻ ԿԱՍՏՐԸ ԲԱՐԵՆԵՐԵՆ ՀԱՄԱՐ (Վ)Ն-
ԻՆԵՍՏԵ ՎՈՐԱԿԵՆ ՄՐ ԳՐԿԵՂ, ԱՐ-
ՈՒՆ ԱՂ ԼՆՈՒԽԱԿԻ ԿԱՐԳԻՆ ԿԱՄՈՒՆ
ՆՐԱՆՐ ԿՐ յՈՒՂԱՐԿԷ :

Լատորիոյ կայսրը խրուաթիա Բոր-
լալթին եւ զինուորական սահմանա-
գրութիւններն ուղեւորելէ ետեւ Բի-
էննա վերադարձաւ, եւ իր պաշտօն-
եայնքը զինք մինչեւ Թորիէտէ դի-
մաւորեցին, Լէյս ուղեւորութիւնը
տօնեցաւ եւ հանդէսներու շարունա-
թիւն մ'եղաւ, խրուաթներուն հա-
մար՝ կայսերական այցելութիւնը դեռ
անցեալները շունդարիոյ հետ կերը-
ւած համաձայնութեան վաւերացու-
մէն էր։ Լատորիոյ եւ շունդարիոյ
պայտօնէթ թեանց գլուխները, Պ
ՏԵ Վայսթ ԼԵ ՎՊ, Խորտուն վեհա-
պետին արուած համախոսական ցոյցե-
րուն մատկից եղան, Խորիհարաւա-
րին գաւառացի վիճակէն կը տեսնու-
ի որ կնքուած համաձայնութիւնը տե-
ւախան եւ հաստատուն է։

Դաշգիւղ () Բէնաշգիր Ժողովին մէջ
այս ատարուն զինուորական հաստիկին
հասած Ներկատարուններէն 100000
հաղկ զինուոր առնելու օրինակ վերջ
բայցած վիճարանուն իւրանք մէջ ընդ-
դ իմող իր մասին եւ կտաւ շարուն իւրան
կողմանէ կարելու ր յայտարարում ի նւն
ներ եղան: Ի նդ զ իմող իր մասն առն:

ճարելիք որ զինուորագործ թիւնն 80,000 հոգի ի վրայ ըլլայ: Այս մասին անդամներէն (4) Ներքոր ըսաւ . « խառնաբառ թիւնը մեծ ապէս պիտի վարաննցնեն թէ իրեն հարցնելու ըլլամ թէ ի՞նչ է իր քաղաքականութիւնը . ես այս անգիծութիւնը տիտի ընմա . բայց իր հարցնելու կտուարարութեան թէ որ կովմ կերպէ: խաղաղութեան բանդիւնմ է: յայտարարութիւն կրնէ ի գահութիւն ամեն անոնց որք իր փափաքին որ քաղաքակրթութիւնը առանց պատերազմի ըսէ: թէ ապագային մէջ իբաց պիտի թողու: ոչ թէ Վազլիայ գրօշակն ու կամքը յարդու տալու գործը, այլ այն քաղաքականութիւնը որ ոչ խաղաղութիւն, ոչ ալ պատերազմ թէ եւ որ ամեն աշխատ ըսել կուտայ թէ դարձան պատերազմի կայ, ամեն զանաան ալ թէ աշխատ պատերազմի պիտի ըլլայ: Նշթէ Վորոսիա պաշտիտի քաղաքականութիւնմ՝ ունեցած ըլլար կրնար հասկցուիլ, քանզի չատսուղ չէ անոր, բայց մեզի համար այս քաղաքականութիւնը սուղ է. զի դաշնակցութեանց աղլատութիւն կուտայ՝ առանց դաշնակցի, մեր դեռ պաշտական բանակցութիւններն անդոր կընէ եւ մեր շահներուն ամենայն ուրեք իր վնասէ, այնպէս որ մեր 19200 000 ջորքով, ոչ թէ աշխարհի զարկութանը այլ զարմանք մ'եղած ենք: »

Այս առաքելութեանց՝ պատերազմի պաշտօնեայն հետեւեալ կերպիւ պատախաճեց. «Յաւայի է՝ տեսնէ որ մեր զինուորական օրէնադրութեանց վրայ յարձակումներ կըլլան։ Եթէ երկար խաղաղութենէ մ'ետեւ մնալու բանակներու խնդրոյն վրայ վճարեաւորէր, զմէզ խաղաղութեան դարաշրջայ մ'առաջնորդող բարեաց յառաջիկութեան եւ առեւտրական ու արուեստական զարգացման վրայ խօսեւր, պատճառը կրնայի հաւկընալ։ Բայց դեռ այն տեղեւանքը չենք։ Եւսօր կը տեսնենք ինկած տէրութիւններ, ժողովուրդներ՝ որք կամուրջ տէրութեան մը հարաբերի միացումին, կամ իրենց՝ հինքօրէնութիւնը կորուստանելու վտանգի մէջ։ Եւ այն վայրկեանը կրնա՞րք դուք մնայուն բանակներու բարձունք ինդրելու համար։ Քառիս, չեմ վարանիր, յայտարարու թիւնընելու թէ մնայուն բանակները՝ զօրութեան չզրացար դրոճած էւրուն առաջնաւորու ամենէն լաւագոյն միջոցն եւ...» (Ստորագրէի հնգինակ մ'ըմած է մեզ (Պատգեպոսոյ) համար թէ թոյնչափ թեթեւակմէր որ ատեւութեան իսկ ինչ բլաղք չենք զիտեր։ Եւս ստոյգ է, բայց մեր ժողովուրդը չկրնար թշնամանաց հանդուրժել եւ իր աչքին առջեւ ամենէն մեծ թշուառութիւնն անդէն դատուելով թշնամարը կրնէր է։ Այն առան իրեն լոճորոտիքը գտնուած ամեն բանի կը ապաղախէ, կառապարկութեան քով յայնչանք կը գտնէ եւ իրուստի

կուհեհնայ: Իհարա, այս բանը չպիտի բլլայ, բանակ մ'ունինք որ 'ի ներսըստ կրնայ օրէնքը յարգել առ ի եթէ հարկ բլլայ, եւ յարապատ լիովին բաւական է երկրն միճակն ազգայեցեալ: Հետեւեալքսը այս պատերազմի եւ խաղաղութեան խնդիրները խիստ փոխադասաբար կը նկատմմ, իսկզկ եթէ պատերազմ պէտք բլլայ, կատարել ապէս կարող ենք զայն 'ի գլուխ հանելու: Համեզումմ եմ, որ Վաղարշ մէջ ամեն երկրէ աւելի կարելի է առանց անհանդստութիւն զոչալու երկրաշորմութեան եւ վաճառականութեան զբաղիլ, որովհետեւ յաւ կազմակերպեալ եւ լաւ սրայար ունեցող բանակ մ'ունինք, եթէ է այսպէս չլլար, բոլորովին տարբեր պիտի մը պիտի ունենայինք, եւ այնպիսի նեղ ու երկրաշորմ պարագայներու մէջ պիտի դառնէինք, ուր երկրքը կամ իր շահեռուն կամ անձնասիրութեան մէջ պիտի մտասուէր: »

Երկէ մարալախտին այս խօսքե-
րէն կը տեսնուի որ Վաղղիոյ կառա-
վարութիւնը ոչ միայն յարաբրուստ
այլ եւ ի ներքուստ ինքզինք յարգե-
տալու համար մեծ բանակի մը պէտք
ունի : Եւս խօսքերուն մէջ Վրուսիոյ
նկատմամբ եղած ակնարկութիւնն ալ
չկ'ընար ու չարգրութենէ վրիպիլ . քան-
զի մարալախտը յայտնապէս Վրուսիա
անհարկելու ուղեյ երբոր ժողովուրդ-
ներու ինքնօրինութեան կորսուելուն
վրայ խօսելով, մնոյլուն բանակները
« զօրութեան չարաչար դորձած ու-
նէն » դէմ պահելն լաւաւոյն պատ-
ուարը համարեց :

Ազանից թագին ինչպիսի տա-
ւին անտույզ վիճակի մէջ է։ Ա եր-
ջին օրերս կը հաստատուէր թէ Բոր-
թուկաի թագաւորին հայրը՝ Տօն Յէր-
նանտօ (Ազանից թագաւոր պիտի ընդ-
բռնէ եւ ինքն ալ պիտի ընդունի,
բայց հետագայից կը ծանուցանէ թէ
Տօն Յէրնանտօ հաստատուած է իւր մե-
ծը՝ Ազանից թագը, Բյոս վիճակի
մէջ կամ՝ Մօնարաիսիէի դքսին ընտրու-
թիւնը կամ հառարակագրեալ թիւնն
ամենէն աւելի հաւանական կը թը-
ւին։ Բաժամանակեայ վիճակն երկ-
րին մէջ մեծ անտեղութեանց եւ խը-
ռովութեանց առիթ տալ սկսաւ, ուս-
տի անյապաղ վերջնական լուծում
իւր տալ հարկ եղած է։ Օրնուորադ-
րութեան օրինաց դէմ կենդան պայ-
մանաւոր չափ մը քաղաքներու մէջ
մեծ խռովութիւններ կայն եւ արեւն
հեղաթիւններ եղան։ Ա երկին լու-
սեղանն նայելով՝ Քաէրէսի ազատամ-
բաւ թիւրքմէն զգուստութեամբ զըն-
պուէր է, բայց ուրիշ քաղաքներու
մէջ նմանօրինակ դէպքերու գոտա-
հումայն ալ ժողոված հերիւզ կայ։ Ի դ-
պայնս ժողովուրդ մէջ ներքին զործ
պատճենայն ընտ թէ այս պարագա-
յից մէջ կառավարութիւնը պիտի հար-

կաղովի մրտաւոյ, կարգի խելանուն
 թիւները խնդրելու: «Կաղանկեց դեմ
 ամբաստանութիւններ եղան թէ պե-
 տական հարամ» (՝) Ընելու միտք ու-
 նին: «Իրիւնէն» լեզուով ազգակեր-
 պիւ, այս ամբաստանութիւնը հերքե-
 ցին ըսելով թէ ոչ ոք այնչափ չորա-
 սոր է: Երբէս զի կարեւոր ոյնպիսի
 ձեռնարկով ին՝ ընելու համարե-
 կիլ:

Եհուայիկ Եւրոյնն կայսեր
Պետոյ Թեան խորհրդոյ մէջ խօսած
ճառին թարգմանութիւնը, զոր հե-
ռագիրը ծանուցած էր :

«Արտնայր»
«Վաճառեալ ուշադրութեամբ խորհրդին նախագահել, որպէս զի բացատրեմ ձեզ թէ ի՞նչ գիտաւորութեամբ պաշտօնայինքս հրաւիրեցի գործաւորաց արուած վկայադրին արթնանալ վերաբերեալ օրէնքն, ծրագիր մը ձեզ ներկայանելու :

«Պէտք է ճանչնլ որ մեր ընկերու-
թիւնը չառ մը հակառակամարտա-
րեբը կը պարունակէ : Ստուգիւ, ո՛չ
ապաքէն կ'տեսնենք մէկ կողմէն օրինա-
ւոր բողժանքներ, բարեկարգութեան
արդար փափաքներ, եւ միւս կողմէն
տապալիչ սկզբունքներ, մեղապարտ
իղծք : Ըստականութեան պարտքն
է տալիշները շատաւ անտարբարութեամբ
գոհ ընել, եւ վերջիններն ամենայն զօ-
րութեամբ մերժել :

« Երբոր Ժողովրդեան մեծադոյն մասին ներկայ վիճակին անցեալ դարու վիճակին հետ բաղդատուի, զոհութիւն կ'ըզայուի ձեռք բերուած յաւաքիքին վիճակը, բարձուած զեղծմանց եւ հատարակաց բարոց մեղմանալուն վրայ :

«Երբ յոտն ամենուրեւ եթէ ամենէն քաղաքակիրթ ազգաց վերքերը մանրալորնին կերպին, քննութիւն բարդաւաճութեան երեւոյթներու ներքեւ տակաւին շատ մ'անտարժան լիշուառութիւններ կը գտնուին, որք ամեն վեհանձն սիրաբերու համալիւթ իւնները կը հրաւիրեն, եւ դեռ անորոշ մնալով այնպիսի խնդիրներ կը անտնդին, որք ամեն միտքերու տօնը ակտիւ թեան արժանի են :

Պէտք ունի զգուշանալ ճերմ կողմանէ
ընթերցելով ծրար բուհեցան եւ (ընթերցելով
Ժողովէն ընդ ունեւեցան, ոմանք բո-
լորովին մտադատութեամբ նպատակաւ,
ինչպէս եւն օգտակար լինան, միտաւ-
նորմ օգնել ինքան, շարժանքի կամ
զմտնաւան պարզեցնել մէջ ուղարկուե-
լինան վերաբերեալ օրէնքները. ո-
մանք ալ դ օրմաւորաց խաչով լինամբ
ուելլուցած դ ումարներով ընկերու-
թիւններ կազմելու եւ ունեկներու հա-
մերաշխութիւնն ընչպի համեարաշխու-
թիւնն դէմ կիցները նպատակով լին
կուտային, դ ումարու մերերու մէջ ի-
րարէր յաճեցուան դրող լինելու լծող-

